

Bloemdijken en geurende heggen bij Nisse Wandelen in de Zak van Zuid-Beveland | Zeeland

Dijken vol bloemen en kruiden, geurende heggen en jolige lammetjes. Deze route door de Zak van Zuid-Beveland is een echte voorjaarswandeling. Ze voert over de beroemde Zeeuwse bloemdijken, door hollebollige weilanden en langs de bloeiende heggen rond Nisse. Onderweg ook natuurgebied de Zwaakse Weel, een oude kreekrest met prachtige rietoevers, plus een spannend trekpontje. Time je je wandeling goed dan zijn er bij Schaap & Zo nog lammetjes ook.

Facts & Figures

Start: P Schaapskooi Schaap & zo, Nieuwkamersweg 3, 4451 NE Heinkenszand

Afstand: 18,5 km (maar dmv knooppunten wandelnetwerk eenvoudig uit te breiden of in te korten)

Lijn/lus: Luswandeling (A > A)

Navigatie: Routebeschrijving. Die valt samen met wandelnetwerk Sporen in de Zak (groene bordjes met gele pijlen en cijfers).

Horeca: Bij startpunt Schaapskooi Heinkenszand (www.schaapskooischaapenzo.com); 's Gravenpolder centrum; Nisse ('t Dorpsuus, Dorpsplein 28, <https://durpsuus.nl>).

Accommodatie: Hoeve Van der Meulen, via Het Zeeuwse Landschap, tel. 0113-569110, www.hetzeeuwselandschap.nl.

OV: Trein naar Goes. Met (OV-)fiets naar startpunt. Alternatief startpunt: Nisse. De bus/haltetaxi stopt op het Dorpsplein. Zie www.9292.nl. De route begint dan bij knooppunt 83 achter de kerk.

Honden: Niet toegestaan. **Bijzonderheden:** Tussen 15/3-15/7 (broedseizoen) zijn delen van de route gesloten, volg de ter plekke aangegeven alternatieven.

ROUTEBESCHRIJVING

A t/m Z verwijst naar het punt op de route waar je je bevindt. Zie hiervoor de ANWB-wandelgids.

[1] t/m [100] verwijst naar een 'weetje' onderaan de routebeschrijving.

LA = linksaf; RA = rechtsaf; RD = rechtdoor; ri = richting.

A/Start = Loop met je rug naar Schaapskooi Schaaap & zo van de parkeerplaats af en sla RA, Nieuwkamerseweg. Daar zie je de eerste pijl (geel op groene ondergrond) van het wandelnetwerk. Volg deze markering. Bij kp11 RD ri kp12. Je passeert aan je linkerhand een herdenkingsdijk met lindebomen [1]. Bij kp12 RA ri kp13, Oudkamerseweg. Bij kp13 LA ri kp76.

[De route is gesloten tussen 15 maart-15 juli, volg dan kp10, kp75 en lees verder bij B.]

Bij kp76 RD ri kp75.

B = Bij kp75 (op dijk) kies ri kp74, Nootenboomdijk [2].

Bij kp74 RA naar kp21, dan RA naar kp16, Sluishoekwegeling.

Bij kp16 LA naar kp17, dan RD naar kp24, Koedijk. Je hebt weids uitzicht over het land met het beroemde 'geurende prikkeldraad' [3]. Bij kp24 RA naar kp25, Ronde Polderdijk [4]. Je komt uit bij Kruiningenpolderweg/Ronde Polderdijk (N666).

C = Steek N666 over en sla LA. Bij kp25 RD naar kp34. Je passeert uitkijksteiger en pluktuin met oude fruitrassen [5].

Volg alsmaar de pijlen van het wandelnetwerk. Steek het spoor over en volg het Vlinderbelevingspad. Dat gaat over hollebollig, ruig terrein. Bij kp34 LA ri kp38, langs parkeerterrein, je komt uit bij Baarlandse Zandweg.

D = Steek Baarlandse Zandweg over, natuurgebied Zwaakse Weel in [6].

Bij kp38 LA ri kp98, Lenshoekdijk. Bij kp98 RD ri kp95. Einde Bosseweide ben je in centrum 's Gravenpolder.

E = Sla LA 's Gravenstraat in voor vervolg route.

[Koffie? Dan even RA in plaats van LA.]

Na 300 m RA, Polderweg, de N666 over.

F = Bij kp95 LA ri kp94.

[In het broedseizoen (15/3-15/7) bij kp95 RD, spoor over en eerste LA. Na 350 m RA, lees verder bij G.]

Bij kp94 RA ri kp92. De route voert door een drassig landje.

G = Let op, links in de sloot (bij bordje De Poel) ligt een trekpontje. Steek de sloot over naar het erf van Hoeve van der Meulen [7]. Houd aan overkant flauw rechts aan. Volg vervolgens pijltje ri boerderij (rood dak). Ook hier mag je fruit plukken.

[Trekpontjesvrees? Vervolg pad en neem het bruggetje. Vervolg bij kp91.]

Einde pad, bij kp91 RA ri kp90, om hoeve heen.

Vorbij kijkkast LA (van netwerk af), hek door, via boomgaard naar volgende hek. Vlonder over en LA, groene route, graspad naar volgend hek. Op asfaltweg LA, na 40 m RA. Pad buigt aan eind naar rechts, vlonder over, twee hekjes door en komt uit bij asfaltweg.

H = Op asfaltweg RA, Zuidweg [8]. Steek Drieweg (N665) over. Bij kp28 RA ri kp83, Zuidweg. Bij kp83 LA ri kp73. Je komt in hartje Nisse met dorpshuiscafé 't Dorpsuus [9].

I= Vanaf 't Dorpsuus vervolg ri kp73. Bij kp73 RD ri kp74. Bij kp74 RD ri 21. Op asfaltweg RA (van netwerk af). Na 70 m op T-splitsing asfaltwegen RD, Van der Poest Clementstraat (netwerk slaat LA).

Einde pad LA, Valdijk. Bij kp10 RA naar kp13 en keer via kp12 en kp11 terug naar de parkeerplaats bij de schaapskooi. EINDE

WEETJES

[1] Jonge lindes, oude lindes

Dit is een dijk om even bij stil te staan. De lindes erop zijn geplant om de slachtoffertjes van een stofwisselingsziekte te herdenken. De Zak van Zuid-Beveland is bekend om de lindes. Er zijn oeroude lindes, die een grens markeren of de plek van een dijkdoorbraak. Onder andere lindes werden huwelijken gesloten. Of de linde werd cadeau gegeven als bruidsschat om klompen van te maken. Doe daar maar eens een papiertje om.

[2] Een Zak vol snoep

Wie zoekt, vindt op de zuidkant van de dijken allerlei kruiden en planten. Wilde marjolein, agrimonie, ruige anjer, wollige distel, sint-janskruid, aardaker. Kevers, sprinkhanen, vlinders en bijen snoepen van de nectar. Steenuilen en merels snoepen van de kevers, sprinkhanen en vlinders ... En een mals mereltje gaat er bij de bruine kiekendief wel weer in.

[3] Geurend prikkeldraad

En dan die beroemde heggen. Ze zijn oud, uit het pre-prikkeldraad tijdperk, toen

boeren hun weilanden scheidden met stekelige hagen van hondsroos, dauwbraam en meidoorn. In bloei verspreiden zee een zachtzoete geur. Ooit zulk prikkeldraad meegemaakt? Het veroorzaakt veel gefladder, van koevinkjes (een vlinder), koperwieken en kramsvogels tot fitissen, tjiftjafs en heggemussen.

[4] Zakpolder

Wat romantischer had gekund, is de naam van de streek. Die heeft niets te maken met de zakkige vorm van het gebied. De oorsprong van de benaming gaat eeuwen terug. Om land op zee te winnen worden zeearmen afgedamd. Tegen die dam zet de zee slib af, er ontstaan schorren en met het 'zaksel' uit zee kun je verder inpolderen. Uiteindelijk heb je een polder van zaksel. En die lappendeken van poldertjes en dijkes noem je de Zak. Dat de zak op een zak lijkt, is eigenlijk maar toeval.

[5] Schoenlappertjesjam

Mispel, moerbeï, kweeper. Wie niet weet hoe het 'oude fruit' smaakt, kan hier plukken en proeven. Zuid-Beveland is na de Betuwe het grootste fruitteeltgebied van Nederland. De Zeeuwse bessenvelden leveren 70% van het Nederlandse aanbod. Van het schoenlappertje, zoals de bes in streektaal heet, wordt jam, cassis en wijn gemaakt. Zeeland heeft meer lekkers dan uien en kleibintjes.

[6] Van zeearm tot kreekrest

Het is raar maar waar, de Zwaakse Weel is geen weel (kolkvat van een dijkdoorbraak), maar een restje van de kreek de Zwake. Ooit was de Zwake een machtige zeearm en een belangrijke handelsroute tussen Middelburg, Veere en Antwerpen. Natuurmonumenten heeft de kreek in oude glorie hersteld en nu nestelen er vogels in de rietkragen en groeien er zeldzame orchideeën. In de weilanden grazen Zeeuwse trekpaarden en wittrikken, een koesoort met in het 'ideale' geval een witte streep over de hele nek en rug, een witte staart, een witte buik en een gespikkelde kop.

[7] Kijkdoosje

Met het trekpontje naar het erf van historische hoeve Van der Meulen, onderweg appels en peren plukkend, hoe leuk is dat! Het duurde drie jaar voor het Zeeuws Landschap om de hoeve in oude staat te herstellen. Je kunt even 'binnengluren' door het kijkdoosje langs het pad. Op de akkers worden haver, rogge, spelt en vlas verbouwd. Langs de randen pronken klaprozen, korenbloemen en margrietten. De percelen zijn klein, het weiland hollebollig. In de bakkêet deed men van alles: broden bakken, wassen draaien, eten koken en - de meid en de boerenzoon - bakkêeten.

[8] Slimme boeren

De geasfalteerde Zuidweg laveert heel mooi langs historische boerderijen met Zeeuwse schuren (de dorsvloer staat dwars op de lengterichting). Ze zijn bijna allemaal van hout, met witte biezen rond ramen en deuren. Handig, dan kon en kan de boer ook in het donker de weg over zijn erf vinden.

[9] Tijd voor taart

En dan Nisse. De kans op foodtruckfestivals of een brink bezaaid met happy families is klein. Maar het is er prachtig. De 15e-eeuwse kerk heeft fresco's en oude grafzerken; de brink een 'vaete', een drinkwaterpoel voor het vee. Om de hoek doet ook 't Durpsuus haar best. Een jong stel runt dit dorpshuiscafé, serveert koffie met zelfgemaakte taart. En managet in de tussentijd de stromen dorpshuisbezoekers: gymmende jeugd, zingende bejaarden, vergaderende bestuurders.

[10] Hollebollig

Nog een laatste 'lesje' landschapsleer op de valreep. Over de voor de Zak kenmerkende hollebollige weilanden. Hier is het veen onder de Zeeuwse klei afgegraven. Als brandstof, of om het zout. Netjes egaliseren was er na dit 'moernereren' niet bij, de buit was al binnen. Terug naar de schaapskooi.

NB GPS: De nummers in de track geven de kilometers aan. De letters uit de routebeschrijving ontbreken in de track. Zie hiervoor het kaartje in genoemde ANWB-gids.

Routes en teksten: Nanda Raaphorst, www.nandaraaphorst.nl,
nraaphorst1961@gmail.com